

نقش فعالیت‌های ورزشی و هنری در غرور ملی با ارائه مدل مفهومی^۱

* نوید مهتاب

E-mail: Navid.Mahtab@Gmail.Com

** فرزاد غفوری

E-mail: Farzadghafouri@yahoo.com

*** جلیل سحابی

E-mail: Jalil.sahabi@gmail.com

**** مظفر یکتا یار

E-mail: Myektayar@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۵/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱/۲۰

چکیده

این پژوهش باهدف فهم نقش فعالیت‌های ورزشی و سینمایی در غرور ملی انجام شده است. روش پژوهش کیفی و استراتژی مطالعاتی نظریه داده بنیاد، و گردآوری داده با روش مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شده است. در تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری باز و متمرکز مفاهیم و مقولات تحلیلی استخراج و مدل مفهومی پژوهش بر مبنای این کدها ترسیم شده است. مدل جامع غرور ملی نشان می‌دهد فعالیت‌های ورزشی و هنری متأثر از سه دسته از شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌ای است که از بُعد شرایط علی مؤلفه‌هایی همچون نیاز جامعه به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، ضعف در برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، موفقیت‌های کشورهای هم‌جوار در سینما و ورزش، ضعف دستاوردهای ورزشی و سینمایی، سرخوردگی ورزشی و... نیاز به شناخته شدن در عرصه‌های بین‌المللی، شرایطی هستند که توجه به غرور ملی ناشی از فعالیت‌های ورزشی و سینمایی را برای جامعه لازم و ضروری می‌داند.

کلید واژه‌ها: غرور ملی، هویت ملی، فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، روان‌شناسی اجتماعی.

۱. این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته مدیریت ورزشی با عنوان «ارائه مدل بهزیستی ادراک شده و غرور ملی مبتنی بر جایگاه ورزش و هنر» است.

* دانشجوی دکتری گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

** دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران، نویسنده‌ی مسؤول

*** استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

**** استادیار گروه مدیریت ورزشی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

مقدمه و طرح مسأله

با افزایش ملت‌سازی و شکل‌گیری دولت‌ها جایگاه غرور ملی اهمیت پیدا کرده است. غرور ملی می‌تواند زمینه‌ساز حس مشترک ملی - میهنی بین شهروندان جامعه شود (غلامی و عزیزاده، ۱۳۹۶: ۱۱۹). غرور ملی احساسات مثبت مردم نسبت به کشورشان است که نشان‌دهنده میهن‌پرستی است (ناکای، ۲۰۱۸: ۱۹۸). جامعه به غرور ملی نیازمند است و به گسترش مشارکت‌های اجتماعی افراد جامعه کمک می‌کند و نیاز جوامع امروزه را به شهروندان پای بند به اصول انسانی فراهم می‌آورد و دستیابی به این اهداف، تنها با احساس رضایت و به دنبال آن احساس غرور نسبت به سرزمینی است که افراد خود را با آن می‌شناسند (وانگ و وانگ، ۲۰۱۸: ۱).

غرور ملی در رابطه با دستاوردهای «علمی و فناوریانه، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، هنری، ادبی، تاریخی، نظامی و ورزشی» شکل می‌گیرد (رای، ۲۰۱۸: ۱۶۳) که این عوامل توسط پرسشنامه "ISSP" سنجیده شده و مورد توافق نظریه‌پردازان این حوزه (ایوانز و کلی، ۲۰۰۲: ۳۰۳؛ میر و موتس، ۲۰۱۸: ۱) قرار گرفته است.

ورزش و هنر (سینما) از جمله عواملی هستند که نقش مهمی در غرور ملی افراد جامعه دارند. شواهد تاریخی نیز در کشورهای مختلف نشان می‌دهد که فعالیت‌های ورزشی و هنری و موفقیت‌ها و شکست‌ها در این دو حوزه نقش مهمی در شکل‌گیری و سمت‌وسو دادن به افکار عمومی و در سطح کلان هویت و غرور ملی دارند.

در عرصه ورزشی، از زمان شروع بازی‌های المپیک در یونان باستان، موفقیت‌های ورزشی یکی از ابعاد برانگیزنده‌ی حس غرور جامعه بوده است. موفقیت‌های بین‌المللی کشورها در ورزش، مخصوصاً برای اتحاد ملی کشورهای نوپا که فاقد تاریخ و میراث ثروتمند در حافظه‌ی جمعی‌شان هستند، حائز اهمیت است و از این طریق می‌توانند وجه بین‌المللی کسب کنند (ایوانز، ۱۹۹۶: ۲۲). ورزش در بیشتر کشورهای جهان وسیله ابتدایی و اصلی اتحاد ملی و مورد احترام سیاستمداران و دولت‌مندان است (گیولینوتی، ۲۰۰۲: ۲۵؛ بیمس و همکاران، ۲۰۱۹: ۱۱۶؛ سابه و همکاران، ۲۰۱۹: ۱). ورزش راه‌های منحصر به فرد مختلفی را برای بیان غرور ملی دارد (اسمیت و کیم، ۲۰۰۶: ۱۲۷؛ استراکان و روز، ۲۰۱۹: ۱). رقابت‌های ورزشی این امکان را به کشورهای مختلف می‌دهند که ضمن تقویت صلح و دوستی، به گونه‌ای مسالمت‌آمیز توانمندی‌های خود را در برابر دیدگان تماشاگران و ناظران که گاهی اوقات میلیون‌ها نفر هستند، به نمایش گذاشته و مرزهای میان ملت‌ها را برجسته کنند (جاکسون و پایچ، ۲۰۰۱: ۴۳).

غرور ملی در کشورهای مختلف با ورزش‌های متفاوتی تعریف می‌شود، برای مثال فوتبال در آلمان، هاکی روی یخ در کانادا یا اسکی سرعت در هلند (هالمن و همکاران، ۲۰۱۳: ۲۲۶). با این وجود، از میان رشته‌های مختلف ورزشی، فوتبال از نظر محبوبیت و دامنه تأثیرگذاری جایگاه خاص و متمایزی دارد. از جمله کار ویژه‌های فوتبال، ورود و مشارکت دادن این ورزش در معادلات هویتی است که امروزه نه به مثابه حاشیه بلکه عملاً کلیت این ورزش را تحت تأثیر قرار داده است. در امریکای لاتین باشگاه‌های بزرگ فوتبال به صورت احزاب سیاسی درآمده‌اند که نقش تعیین کننده‌ای در انتخابات و مشارکت توده‌های مردم در عرصه عمومی و سیاست ایفا می‌کنند. بخش مهمی از حفظ و ارتقای غرور ملی آرژانتین و برزیل از قبل پیروزی‌های فوتبال به دست می‌آید (فاضلی، ۱۳۹۱: ۱۶۰). در آفریقای جنوبی، مفهوم ملی‌گرایی قویاً مرتبط با فرایند پسا آپارتاید بوده به دنبال تسریع وحدت ملی است. در آفریقای جنوبی ناهمگنی فرهنگی قومی و نژادی بسیار زیادی وجود دارد. میزبانی جام جهانی ۲۰۱۰، در آفریقای جنوبی، کمک زیادی به تسریع بهبود شکاف‌های اجتماعی عمیق در اتحاد ملی مدنی این کشور کرد به نحوی که سیاه‌پوستان، آفریقای جنوبی خود را سطح بالای سرمایه اجتماعی آن کشور درک می‌کردند (گیسون و هماران، ۲۰۱۴: ۱۱۳). در جام جهانی فوتبال ۲۰۰۶، شهروندان آلمانی با شور و شعف به حمایت از تیم ملی آلمان پرداختند. پرچم‌های ملی در هر جایی به فروش می‌رسیدند، و سرودهای ملی را سر می‌دادند. حدود ۶۱٪ از کل مردم آلمان میزبانی جام جهانی را تحسین کردند و آن را نماد ملی و غرور خود می‌دانستند (کارستینگ، ۲۰۰۷: ۲۲۷). دولت ایرلند کوشیده تا با بهره‌گیری از ورزش و بازخوانی رخدادهای ورزشی باستانی این کشور به نام «آنوچ تایلتن» آن را به نماد ایرلند جدید مبدل کند و به یاری آن هویت و اقتصاد ملی این کشور را تثبیت کند (کورنین، ۲۰۰۳: ۴۶). دولت کره جنوبی نیز از دهه ۱۹۶۰ به ورزش قهرمانی همچون تقویت ملی و ملیت‌سازی توجه کرده، به طوری که حمایت و تشویق دولت باعث افزایش غرور ملی کره جنوبی در المپیک ۱۹۸۸ سئول شد (هاوینگ، ۲۰۱۵: ۴۷۱).

تحولات ورزش در جامعه ایران نیز به گونه‌ای بوده است که در راستای کسب هویت و غرور ملی سمت‌وسو پیدا کرده است و نظام سیاسی جمهوری اسلامی نیز همانند همه نظام‌های سیاسی کوشیده با ترویج نوع خاصی از اخلاق فوتبالی، نمادسازی در ورزشگاه‌ها و خلق سرودها و آهنگ‌های ورزشی، پوشش گسترده رسانه‌ای و... از فوتبال در جهت همگرایی ملی، مشروعیت‌سازی و به‌عنوان نمادی از کارآمدی از آن

بهره گیرد (فاضلی، ۱۳۹۱: ۱۶۲). رقابت‌های ملی بین تیم ملی فوتبال ایران با کشورهای عربی و در سال‌های اخیر با آمریکا از اهمیت بیشتری برخوردار بوده، درست به همین دلیل است که ایرانیان، شکست از بحرین یا عربستان را سخت‌تر از هر شکست دیگری می‌دانند؛ گویی در نبود توپ‌های آتشین این بار توپ فوتبال حافظ افتخار و غرور ملی است. از سوی دیگر کارناوال‌های شادی بعد از پیروزی بر استرالیا و آمریکا (فاضلی، ۱۳۹۱: ۱۵۱) از جمله مصادیق ابعاد هویت‌بخش و غرورآفرین فوتبال در جامعه ایران بوده است. اینک جذابیت‌های ذاتی فوتبال و حمایت‌های دولتی، این ورزش را به ورزش نخست (و نه ملی) کشورمان تبدیل کرده است به گونه‌ای که بسیاری از جامعه شناسان برآنند که در سال‌های اخیر مسأله انرژی هسته‌ای، نام خلیج فارس و درنهایت پیروزی فوتبالی ایران بر آمریکا در جام جهانی سه رخدادی بوده‌اند که اجماع ملی ایرانیان را به‌خوبی نشان داده‌اند (هاشمی و جوادی، ۱۳۸۶: ۱۱۲).

سینما نیز از جمله رسانه‌هایی است که به دلیل برخورداری از عنصر تصویر، توان بازآفرینی جنبه‌های متفاوت هویت ملی را داراست (هاشمی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۶)، برای نمونه در ژاپن، بردن جایزه اسکار فیلم سامورایی اثر هیروشی ایناگاکي در سال ۱۹۵۵ میلادی توانست تأثیر بسزایی در افزایش همبستگی ملی مردم ژاپن داشته باشد که سال ۱۹۵۴ و قبل از آن شاهد بمباران هسته‌ای هیروشیما بودند (کیم، کیم و اودیو، ۲۰۱۰: ۱۲۷). سینماگران ایرانی قبل از انقلاب نیز، در جایگاه بخشی از جامعه روشنفکری، متوجه دگرگونی‌های ناشی از سرعت‌بالای مدرنیزاسیون حمایت‌شده از سوی دولت شدند و تزلزل هویت ملی را درک کردند و در فیلم‌های خود به آن پرداختند. در واقع، فیلم‌سازان موج نو با واژه‌ها از دست رفتن هویت ملی به ساخت فیلم روی آوردند و نگران تخریب فرهنگی‌ای بودند که به بحران هویت ملی منجر شده بود. فیلم‌سازان سینمای موج نو همانند «روشنفکران خودآگاه از قطع شدن ریشه‌های خود واهمه داشتند و نیاز به هویت ملی را مطرح ساختند» (معقولی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۲۳).

مباحث مربوط به هویت ملی و غرور ملی از جمله موضوعات بین‌رشته‌ای در جامعه‌شناسی ورزشی و مدیریت ورزشی‌اند، که در این زمینه می‌توان بخشی از دلایل مهم مشارکت دولت‌ها در ورزش و به‌ویژه ورزش قهرمانی را کسب افتخار و ایجاد نشاط و شادی در جامعه و به عبارتی تقویت غرور ملی و انسجام ملی در سطح جامعه دانست. در شرایط کنونی حساس ایران در جامعه‌ی جهانی، غرور ملی مثبت بدون تعصب به همراه شناخت نقاط ضعف و قوت، تهدیدها و فرصت‌های موجود، کمک

می‌کند تا ضمن احترام گذاردن به نهادها و قوانین سیاسی و اجتماعی کشور و ارزیابی صحیح و منطقی از آنها با ایجاد پیوندی عاطفی نسبت به موقعیت‌های ویژه ملی، بستری مناسب شکل گیرد تا نیازهای روانی مثبت جامعه فراهم شود. بنابراین، واکاوی مباحث مرتبط با غرور ملی و شناسایی ابعاد آن که موجب تقویت انسجام ملی در جامعه می‌شود، اهمیت خاصی دارد.

با توجه به مباحث فوق می‌توان گفت که غرور ملی تحت تأثیر متغیرهای مختلفی است که براساس نظر متخصصان فعالیت‌های ورزشی و سینمایی در این زمینه می‌تواند باعث افزایش غرور ملی افراد شود. در این پژوهش از سینما به‌عنوان نماینده هنر استفاده شده است. براساس نظر خبرگان، سینما از نظر عمق اثر در لایه‌های مختلف جامعه و همچنین عمومیت داشتن آن و گردش بالای اقتصادی، می‌تواند با نقش ورزش مقایسه شود. البته این به معنای ناتوانی سایر جنبه‌های هنر در جلب مخاطب و عمومیت داشتن نیست، بلکه به معنای نزدیک‌تر بودن سینما به شاخص‌های مدنظر پژوهش است. در این بین شناسایی ابعاد غرور ملی و تعیین نقش و جایگاه ورزش و سینما در ایجاد غرور ملی در کشور، موضوع پژوهش حاضر است. بنابراین، هدف پژوهش ارائه مدل غرور ملی و ابعاد آن با تأکید بر جایگاه ورزش و سینما از منظر استادان و نخبگان ورزشی و هنری است.

سؤالات پژوهش

- ۱- مؤلفه‌های فعالیت‌های ورزشی مؤثر بر غرور ملی کدام‌اند؟
- ۲- مؤلفه‌های فعالیت‌های سینمایی مؤثر بر غرور ملی کدام‌اند؟
- ۳- فعالیت‌های ورزشی چگونه در شکل‌دهی غرور ملی نقش ایفا می‌کنند؟
- ۴- فعالیت‌های سینمایی چگونه در شکل‌دهی غرور ملی نقش ایفا می‌کنند؟

چارچوب مفهومی

در یک تعریف نسبتاً دقیق، غرور ملی به مثابه‌ی یک طبقه‌بندی گسترده شامل پدیده‌هایی مانند پاسخ عاطفی مردم، دامنه‌ی خشنودی، قضاوت‌های جهانی، رضایت از زندگی و پیشرفت‌های ملی یادشده است (عیدی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳۷). غرور ملی به واسطه‌ی شرایط منحصربه‌فرد روان‌شناختی، بر تفکر مردم نسبت به موضوعات و رُخدادهای پیش روی و جهت‌گیری افراد نسبت به مسائل اجتماعی آینده، اثرگذار است (کاواتسوس، ۲۰۱۲: ۱۷۳).

غرور ملی عاطفه مثبتی است که مردم نسبت به کشور خود احساس می‌کنند (اسمیت و کیم، ۲۰۰۶: ۱۲۷). غرور ملی به احساسات میهن‌پرستی و ناسیونالیستی مربوط است و میهن‌پرستی عشق به یک کشور و وفاداری به کشور محسوب می‌شود، از این رو در ادبیات نظری بحث غرور ملی در ارتباط با ملی‌گرایی مفهوم‌سازی شده است. ملی‌گرایی را می‌توان به مثابه مجموعه نمادها و عقایدی تعریف کرد که احساس تعلق به اجتماع سیاسی واحدی را به وجود می‌آورند. بنابراین افراد از این‌که بریتانیایی، کانادایی یا روسی هستند، احساس غرور و تعلق می‌کنند. ملی‌گرایی، نوعی آگاهی جمعی است؛ یعنی آگاهی به تعلق به یک ملت که آن را «آگاهی ملی» می‌خوانند که اغلب، پدیدآورنده حس وفاداری، شور و دل‌بستگی افراد به عناصر تشکیل‌دهنده ملت (نژاد، زبان، سنت‌ها و عادت‌ها، ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی) و به‌طور کلی فرهنگ است. بنابراین، ملی‌گرایی متشکل از سه مؤلفه تعلق ملی، غرور ملی و ارتباط با هم‌وطن است (غفوری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱).

غرور ملی و ارتباط آن با ورزش در بحث روان‌شناسی اجتماعی به مقوله احساس تعلق مربوط می‌شود. در نظریه مازلو، سلسله‌مراتب نیازها به پنج دسته تقسیم‌بندی شده است که به ترتیب سلسله‌مراتب ارضاء می‌شود. تعلق یک ضرورت اجتماعی و نیاز روانی - اجتماعی است، زیرا انسان به احساس وحدت و تعلق به جامعه نیاز دارد و پذیرش گروه کوچک متبلور در گروه ورزشی، نخستین پایه این تعلق است؛ زیرا اعضای این گروه بر محور نمادهای گروه، خواه آن نماد کاپیتان گروه باشد یا نشان گروه یا باشگاه و حتی رنگ یکنواخت پیراهنی که می‌پوشد و بیانگر وحدت هویت و تعلق آنان است، گرد می‌آیند و دیری نمی‌پاید که رشته‌ها و پیوندهای اجتماعی درونی در میان اعضای یک تیم شکل می‌گیرد. سپس به وسیله داده‌های فرهنگی و اجتماعی ملی، زبان، هنرهای اجتماعی، اخلاق و آداب، در درون تیم پیوند و ارتباط برقرار می‌کند و در پی احساس غرور ملی و میهنی رشد می‌کند و این احساس از بستر عشق به تیم یا باشگاه و فداکاری در راه آن تدریجاً به میهن‌دوستی و دفاع از خاک وطن می‌رسد (دوستی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۸۸).

در زمینه‌ی هنر و ارتباط آن با هویت، شکل و ماهیت رشته‌های گوناگون هنری با هویت جامعه و دورانی که در آن پرورش یافته‌اند ارتباطی نزدیک دارد. در واقع، با تفحص در رشته‌های گوناگون هنری و تحولات آنها می‌توان به شناخت دقیق‌تری از ویژگی‌های هویت یک جامعه دست یافت. «صفت مشخصه هنر، به‌مثابه یک رسانه

فرهنگی، آن است که بازتاب‌دهنده‌ی هویت چیزها و هویت انسان در آثار خود است. رساترین رسانه‌ای است که هویت‌ها در آن از صافی هویت چیزها و هنرمند می‌گذرند و تجلی هنری می‌یابند. بخشی از خود ویژگی اثر هنری و زمینه زیباشناختی آن در گرو تناسب و موزونی (هارمونی) این هویت‌های متکثر مندرج در اثر هنری است. این تکثر و تجمع عناصر هویتی در اثر هنری به آن خصلت کلی می‌دهد و اثر را فراگیر می‌کند (نقل از معقولی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۱۸).

پیشینه پژوهش

اکثر تحقیقات خارجی نقش ورزش را در تقویت غرور ملی نشان داده‌اند؛ چنگ و چو (۲۰۰۸) در بررسی فاکتورهای غرور ملی در کره، به این نتیجه رسیدند که غرور ملی به ترتیب در دستاوردهای رفاهی، فناوری، ورزشی و تاریخی، برانگیخته شده و دستاوردهای نظام‌های سیاسی نقش کمرنگ‌تری در ایجاد غرور ملی دارند. پاولسکی، دانوارد و راسکوئث (۲۰۱۴) در پژوهش خود استدلال کردند که سرمایه‌گذاری در موفقیت‌های ورزشی بین‌المللی و کسب موفقیت در این ورزش‌ها غرور آفرین است و این غرور منجر به بهزیستی ادراک شده می‌شود. هالمن، بروئر و هنریخ (۲۰۱۳). دریافتند که هر قدر تیم ملی در مسابقات در اوج بماند مردم بیشتر از غرور ناشی از آن در جشن‌ها غرق در شادی می‌شوند. ون هیلوود و همکارانش (۲۰۱۰) می‌گویند که در هلند، ورزش بر غرور ملی تأثیرگذار است ولی کوتاه‌مدت است، آنچه غرور و حس تعلق را افزایش می‌دهد نه مدال، بلکه داستان‌های فوق‌العاده‌ای است که از اجرای ورزشکاران به جای می‌ماند. سوسموت و همکاران (۲۰۱۰) تمایل به پرداخت مالیات شهروندان آلمانی را برای میزبانی جام جهانی فوتبال در سال ۲۰۰۶ بررسی کرد. بررسی آنها نشان از بین رفتن شکاف روانی جامعه‌ی شهروندان غربی و شرقی آلمان بود و آنها خود را ملتی واحد می‌دانستند. در مطالعه‌ی بین‌المللی ایوانز و کلی (۲۰۰۲) در امریکا دستاوردهای علمی و فنی، در ایرلند دستاوردهای هنری و ادبی و در ژاپن دستاوردهای اقتصادی، عوامل اصلی ارتقای غرور ملی هستند.

در داخل کشور نیز، پژوهش‌های اندکی به رابطه ورزش، سینما و غرور ملی پرداخته‌اند؛ غفوری (۱۳۹۳) در پژوهش موازی با پاولوسکی، بیان داشت که پدیده ورزش از طریق تأثیرگذاری بر غرور ملی، بر احساس سلامتی که از سوی اقتصاددانان مقدمه‌ی کارایی اجتماعی تلقی می‌شود تأثیر دارد. غفوری و همکاران (۱۳۹۰) در

مطالعه‌ای به اندازه‌گیری ملی‌گرایی به‌عنوان انگیزه هواداران تیم ملی فوتبال ایران پرداختند. براساس نتایج به دست آمده بین مؤلفه‌های ملی‌گرایی با یکدیگر به ترتیب: غرور ملی، ارتباط با هم‌وطنان، هویت و تعلق ملی رتبه‌های اول تا سوم را دارند. احمدی (۱۳۸۶) در پژوهش خود نتیجه گرفت که پس از شکست تیم ملی فوتبال ایران در مقابل مکزیک و پرتغال در جام جهانی ۲۰۰۶، نمره‌های هویت ملی در ابعاد مختلف و به‌صورت کلی کاهش یافت. نتایج پژوهش دوستی و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که بین میزان غرور ملی هواداران ورزشی با هویت و تعلق ملی آنان رابطه معنی‌داری مشاهده شده است.

معقولی و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی سه فیلم بهرام بیضایی، به این نتیجه می‌رسند که فیلم ساز علت بحران در بقیه ابعاد هویت را ناشی از ناآگاهی جامعه از هویت تاریخی و فرهنگی خود دانسته است. او در فیلم‌هایش خودآگاهی، تعلق خاطر، و پایبندی به ارزش‌ها، باورها، نمادها و اسطوره‌های ملی و آگاهی از جغرافیای ایران و میراث فرهنگی را امری ضروری و نجات‌دهنده توصیف کرده است. در پژوهش هاشمی زاده و همکاران (۱۳۹۶) مؤلفه‌های هویت ملی در فیلم سینمایی «مادر» ساخته علی حاتمی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان داد که در این فیلم مضامین و شاخص‌های سیاسی، اجتماعی، تاریخی و زبانی هویت ملی، از طریق رمزگان‌های اجتماعی، فنی و ایدئولوژیکی بازنمایی شده است. مادر در این فیلم تداعی‌کننده وطن است، بازگشت به اصالت و ادبیات اصیل ایرانی و باهم بودن و زندگی جمعی.

همان‌گونه که ملاحظه شد غرور ملی به‌عنوان مفهومی حساس در حیطه‌ی علوم اجتماعی مورد بررسی، سنجش و توجه پژوهشگران خارجی بوده است، اما تاکنون پژوهش‌های قابل قبولی، در زمینه‌ی سنجش و تحلیل آن در داخل کشور صورت نپذیرفته است و شاهد خلأ پژوهشی در زمینه‌ی تحلیل مؤلفه‌های ورزشی و به‌ویژه مؤلفه‌های سینمایی غرور ملی در ایران هستیم.

روش پژوهش

روش انجام پژوهش کیفی و با استراتژی مطالعاتی نظریه داده بنیاد (چارمز، ۲۰۱۲) به انجام رسیده است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش شامل تعدادی از متخصصان در حوزه‌های روان‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی سینما، تربیت بدنی و نخبه‌های ورزشی و سینمایی هستند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی استفاده

شد. ملاک انتخاب متخصصان داشتن سوابق پژوهشی در زمینه‌ی ورزش و سینما و ملاک انتخاب نخبگان ورزشی و سینمایی داشتن فعالیت‌های برجسته ورزشی و سینمایی بود. معیار تعیین تعداد مشارکت‌کنندگان، رسیدن به اشباع نظری در ساخت مفاهیم و مقولات بود که بر این اساس به تعداد ۲۲ نفر رسیدند. برای گردآوری اطلاعات از روش مصاحبه نیمه ساخت‌یافته استفاده شد. برای کُدگذاری داده‌های مصاحبه در روش نظریه داده بنیاد راه‌های متعددی وجود دارد که در این پژوهش کُدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شده و مدل مفهومی تحقیق بر مبنای مفاهیم و مقولاتی که در مرحله کُدگذاری ساخته شده‌اند ترسیم شده است.

تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها

برای تحلیل محتوای غرور ملی براساس متن استخراج شده مصاحبه با نخبگان، به صورت کُدبندی از روش تحلیل تماتیک استفاده شده که برای این کار ابتدا کُدبندی باز به دو صورت کُدبندی اولیه و کُدبندی متمرکز انجام شده است.

جدول شماره ۱: مواد و محتوای کُدگذاری باز

مفاهیم ثانویه	مفاهیم اولیه
فعالیت‌های سینمایی و ورزشی	از این‌که ورزشکاران جامعه من بدون ترس درباره مسائل جامعه سخن می‌گویند احساس غرور دارم. خبرنگاران آزاد هستند تا واقعیت را آن‌طور که هست بنویسند. از آزادی رسانه‌ها در کشورم احساس غرور دارم. رسانه‌ها می‌توانند به‌عنوان تریبون گروه‌های مختلف در جامعه عمل کنند.
توجه سیاسی ناشی از سینما و ورزش	سینما به ما می‌آموزد که مردم باید از کشورشان حمایت کنند، حتی اگر کشورشان در اشتباه باشد. از شکست تیم‌های ورزشی کشورهای متخاصم دنیا احساس غرور می‌کنم. از شنیدن اسم ورزشکاران و هنرمندان سینمای کشورم در سطح دنیا احساس غرور می‌کنم. از رفتار عادلانه و برابر کشورم، در برابر تمام گروه‌های اجتماعی احساس غرور دارم. قدرت سیاسی کشورم را در برنامه‌های تلویزیونی مذاکرات و قدرت چانه‌زنی مشاهده می‌کنم. از شنیدن سرود ملی کشورم در مسابقات مهم ورزشی بین‌المللی احساس غرور می‌کنم. از به اهتزاز درآمدن پرچم کشورم در مسابقات ورزشی لذت می‌برم و به خود می‌بالم.

دستاوردهای اقتصادی ورزش و سینما	<p>از درآمدهای حاصل از کسب قهرمانی ورزشکاران لذت می‌برم. از درآمدهای حاصل از سینمای کشورم احساس غرور می‌کنم. از دلسوزی‌های هنرمندان و ورزشکاران کشورم برای وضعیت اقتصادی کشورم احساس غرور می‌کنم. از سرمایه‌گذاری فعالان حوزه سینما و هنر در مسائل اقتصادی کشورم احساس غرور می‌کنم. سرمایه‌گذاری ورزشکاران کشورم برای حل مشکلات اقتصادی کشور باعث کسب غرور می‌شود.</p>
دستاوردهای اجتماعی ناشی از سینما و ورزش	<p>توجه به مشکلات و مسائل اجتماعی در سینما و تلویزیون باعث غرورم می‌شود توجه برابر به همه اقشار جامعه در سینما باعث غرور ملی کشورم است. مستندهای اجتماعی سینما و تلویزیون باعث غرور ملی می‌شود اجتماع شاد ناشی از موفقیت‌های ورزشکاران باعث غرور ملی کشورم می‌شود مردمی بودن هنرمندان سینما و ورزشکاران ایرانی باعث کسب غرور ملی می‌شود کمک‌های نقدی و غیرنقدی هنرمندان و ورزشکاران ایرانی باعث خوشحالی جامعه می‌شود و احساس غرور ایجاد می‌کند اظهارات ورزشکاران و قهرمانان کشور در مورد جامعه و مشکلات ناشی از آن باعث غرور به وجود چنین ورزشکارانی می‌شود. تلاش هنرمندان و ورزشکاران کشور برای افزایش سطح رفاه اجتماعی باعث غرور است.</p>
دستاوردهای فناوری ناشی از ورزش و سینما	<p>از موقعیت‌های علمی و تکنولوژیکی سینمایی کشورم، احساس غرور دارم. از پیشرفت‌های حوزه سینمایی کشورم احساس غرور می‌کنم. از استفاده از فناوری‌های نوین در سینما و تلویزیون کشورم در مقایسه با سایر کشورها احساس غرور می‌کنم. جدیدترین روش‌های فیلم‌سازی باعث غرور کشورم می‌شود. استفاده از فناوری‌های نوین در مسابقات ورزشی باعث کسب غرور ملی می‌شود. مسابقات رباتیک ورزشی کشورم در سطح بین‌المللی باعث غرور و افتخار کشور است. حضور افراد توانمند و تحصیلکرده در ورزش و فعالیت‌های ورزشی باعث غرور ملی می‌شود.</p>
دستاوردهای هنری	<p>از آداب و رسوم فرهنگی کشورم، احساس غرور دارم. از نمایش جشن‌ها و مراسم سنتی کشورم در رسانه‌های خارجی به خود می‌بالم. حافظ، سعدی، فردوسی و امثال آنها از افتخارات ایران‌اند. از ادبیات غنی کشورم احساس غرور دارم. از دریافت جایزه‌های ادبی در سطح بین‌المللی توسط هم‌وطنانم احساس غرور دارم.</p>

<p>به موسیقی سنتی ایرانی افتخار کنیم.</p> <p>به تنوع دستگاه‌های موسیقی ایرانی افتخار می‌کنم.</p> <p>صدای استاد شجریان، ناظری، و... بازتاب غرور تاریخ موسیقی ایران در جهان است.</p> <p>موفقیت کارگردان‌های مانند فرهادی و... در جشنواره‌های جهانی غرور انگیز است.</p> <p>از وجود بازیگران ایرانی در فیلم‌های بین‌المللی به وجد می‌آیم.</p>	<p>توانایی نظامی ناشی از سینما و ورزش</p>
<p>معرفی توانمندی‌های نظامی کشورم در سینما باعث کسب افتخار و غرور ملی می‌شود.</p> <p>فیلم‌های دفاع مقدس در جنگ تحمیلی باعث کسب غرور ملی می‌شود.</p> <p>معرفی و حمایت تمامیت ارضی کشورم در سینما و فیلم‌های سینمایی باعث غرور می‌شود.</p> <p>پیروزی ورزشکاران نظامی کشورم در میادین نظامیان جهان باعث افتخار به ارتش نظامی کشورم می‌شود.</p> <p>توانایی رزمی و ورزشی نظامیان کشور باعث کسب غرور ملی کشورم است.</p> <p>هیچ کشوری جرئت حمله نظامی به کشورم را ندارد.</p> <p>سربازان ارتش کشورم حاضرند جان خود را فدای کشور کنند.</p>	
<p>افرادی نظیر، کورش، داریوش و... در تاریخ ایران شخصیت‌های بزرگی بوده‌اند.</p> <p>آثار باستانی و هنری مثل تخت جمشید، بیستون و... بیانگر قدرت عظمت ایران است.</p> <p>قهرمانی‌های ورزشی تاریخی کشور مرا خشنود می‌کند و احساس غرور می‌کنم.</p> <p>از معرفی فرهنگ و تمدن ایران در سینمای جهان احساس غرور می‌کنم.</p> <p>از وجود قهرمانان ورزشی قدیمی ایرانی که در سطح دنیا شناخته شده‌اند احساس غرور می‌کنم.</p>	<p>تمدن ناشی از سینما و ورزش</p> <p>دست‌آورد تاریخی و</p>
<p>فعالیت‌های ورزشی برای افتخار جامعه لازم و ضروری است.</p> <p>فعالیت‌های سینمایی می‌تواند باعث افتخار کردن به کشور و سرزمین شود.</p> <p>ورزش و سینما برای هر جامعه‌ای لازم است و باید توجه ویژه‌ی به آن شود.</p> <p>افراد جامعه نیازمند داشتن تنی سالم و توانا هستند که با فعالیت‌های ورزشی میسر خواهد شد</p>	<p>فعالیت‌های ورزشی و سینمایی</p> <p>توجه جامعه به</p>
<p>برنامه‌های ورزشی و سینمایی در ایران در سطح پایینی قرار دارند</p> <p>در بیشتر فعالیت‌های ورزشی و سینمایی تحت تأثیر سیاست قرار گرفته و همین باعث ضعف توجه و برنامه‌ریزی شده</p> <p>هر نوع فعالیت ورزشی نیازمند یک برنامه‌ریزی منظم و منسجم است تا باعث افتخار کشور شود.</p> <p>شایسته‌سالاری در برنامه‌ریزی‌های سینمایی و ورزشی در ایران وجود ندارد و در سطح پایینی قرار دارد.</p>	<p>فعالیت‌های ورزشی و سینمایی</p> <p>ضعف در برنامه‌ریزی</p>

موفقیت‌های سایر کشورها در سینما و ورزش	<p>کشورهای همسایه در فعالیت‌ها ورزشی تقریباً از ایران بهتر هستند و توجه بیشتری به آن می‌کنند.</p> <p>موفقیت ورزشی کشورهای همسایه باعث شناخته شدن آنها در عرصه‌های بین‌المللی شده است.</p> <p>توانایی‌های سینمایی در کشورهای اروپایی و امریکایی بهتر از ایران است.</p> <p>بازیگران سایر کشورها مخصوصاً اروپایی‌ها و امریکایی‌ها شناخته‌شده‌تر هستند.</p>
دستاورد‌های ورزشی و سینمایی	<p>فوتبال ایران در سطح بین‌المللی چیزی برای گفتن ندارد و نیازمند توجه بیشتر است.</p> <p>دستاورد‌های فوتبالی ایران بسیار کمتر از انتظار است.</p> <p>ایران در سطح بین‌المللی بیشتر با ورزش‌های فردی شناخته‌شده است.</p>
سینمایی ایران سرخوردگی	<p>سینمای ایران در سطح جهانی شناخته‌شده نیست و باید بیشتر کار شود.</p> <p>بازیگران ایرانی در سطح بین‌المللی حضور و فعالیت کمتری دارند.</p> <p>فعالیت‌های سینمایی ایران در سطح بین‌المللی وضع مناسبی ندارد.</p> <p>سینمای ایران برای بیشتر مردم جهان ناشناخته است، کمتر مورد توجه کشورهاست.</p>
نیاز به شناخته شدن در عرصه‌های بین‌المللی	<p>جوامع از طرق مختلفی همچون موفقیت‌های ورزشی شناخته می‌شود.</p> <p>بالا رفتن پرچم ایران در عرصه‌های بین‌المللی باعث کسب افتخار می‌شود.</p> <p>ارائه فیلم‌های سینمایی خوب در سطح بین‌المللی باعث معرفی فرهنگ ایرانی می‌شود.</p> <p>شرکت بازیگران در فعالیت‌های سینمایی بین‌المللی باعث شناخته شدن جامعه می‌شود.</p>
تغییر سبک زندگی	<p>تغییر سبک زندگی افراد برای فعالیت‌های ورزشی لازم است.</p> <p>مردم باید بیشتر از قبل به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی که برای نشان جامعه لازم است توجه کنند.</p> <p>نوع زندگی در بهبود فعالیت‌ها ورزشی و سینمایی تأثیر بسزایی دارد.</p> <p>شرکت مردم در فعالیت‌های سینمایی مانند تئاترهای خیابانی لازم است.</p>
منابع مالی و بودجه	<p>شرکت در فعالیت‌های ورزشی نیازمند توانایی مالی است.</p> <p>باید منابع مالی و بودجه مناسب باشد تا بتوان به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی توجه بیشتری کرد.</p> <p>توان مالی مردم می‌تواند در شرکت در فعالیت‌های ورزشی تأثیرگذار باشد.</p> <p>توجه دولت به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی از نظر مالی بسیار برای این فعالیت‌ها مهم و باعث افتخار است.</p>

برنامه‌ریزی مدیریت و	برنامه‌ریزی مناسب برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی و سینمایی وجود دارد. دولت‌ها باید برای کسب فعالیت‌های ورزشی موفق در عرصه بین‌المللی برنامه‌ریزی داشته باشند. مدیریت ورزشی و سینمایی می‌تواند موفقیت ورزشی و سینمایی را افزایش دهد و در نتیجه افتخار آفرین می‌شود.
توسعه ورزش‌های همگانی از طریق رسانه ملی	توجه به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی در رسانه‌های ملی مؤثر است. رسانه ملی می‌تواند از طریق پخش موفقیت‌های ورزشی در سطح جهانی باعث کسب افتخار شود. ورزش‌های همگانی در کسب موفقیت‌های ملی و جهانی مؤثر خواهد بود. توسعه ورزش‌های همگانی برای کسب موفقیت‌های ورزشی در سطح جهان بسیار لازم و ضروری است.
بالابردن کیفیت سینما و هنر ایرانی	کیفیت رسانه‌ها و سینمای ایران برای رسیدن به موفقیت‌های بین‌المللی لازم است. سطح فعالیت‌های سینمای ایران پایین است و باید تقویت شود. بازیگران ایرانی باید کیفیت کار خود را بالا ببرند. هرچه کیفیت کار سینماگران و سینما بیشتر باشد، افتخار بیشتری در سطح بین‌المللی کسب می‌شود.
حمایت رهبری و دولت	رهبری، جوانان را به فعالیت‌های ورزشی تشویق می‌کند. رهبری خواستار موفقیت‌های ورزشی در سطح بین‌المللی است. حمایت رهبری از ورزش و سینما جهت دهنده است. دولت و وزارت خانه‌های مرتبط در بهبود فعالیت‌های ورزشی و سینمای تأثیر بسزایی دارند. تشکیل کمیته‌های دولتی و نظارتی برای فعالیت‌های ورزشی لازم است.
وجود فضا و تجهیزات	فعالیت‌های ورزشی و سینمایی نیازمند تجهیزات مرتبط و مناسب است. امکانات ورزشی و سینمایی خیلی اهمیت دارند در انجام فعالیت‌های ورزشی دیدن ورزشگاه‌های مناسب در سطح بین‌المللی باعث افتخار به کشورها می‌شود. منابع و بودجه لازم باید برای فعالیت‌های ورزشی و سینمایی در نظر گرفته شود.
ورزشی و سینمایی فرهنگ‌سازی فرهنگ اجتماعی	مردم جامعه باید آماده فعالیت‌های ورزشی باشند. سینما و ورزش نیازمند فرهنگ‌سازی است. والدین باید از همان دوران کودکی فعالیت‌های ورزشی و سینمایی را در بچه‌ها تقویت کنند. ضروری است مردم جامعه به اهمیت فعالیت‌های ورزشی در کسب غرورهای ملی و بین‌المللی توجه کنند.

جدول ۱ به تحلیل محتوا در مرحله کُدگذاری پرداخته است که با توجه به نتایج تحلیل محتوا در مرحله کُدگذاری باز تعداد ۵۴ عبارت در قالب مفاهیم اولیه در مصاحبه با متخصصان استخراج شد که ۱۱۲ عبارت استخراج شده در این مرحله براساس نظر متخصصان به صورت ۲۲ مفهوم ثانویه با عناوین آزادی بیان ناشی از فعالیت‌های سینمایی و ورزشی، توجه سیاسی ناشی از سینما و ورزش، دستاوردهای اقتصادی ورزش و سینما، دستاوردهای اجتماعی ناشی از سینما و ورزش، دستاوردهای فناوری ناشی از ورزش و سینما، دستاوردهای هنری ناشی از سینما و ورزش، توانایی نظامی ناشی از سینما و ورزش، دستاوردهای تاریخی و تمدن ناشی از سینما و ورزش، نیاز جامعه به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، ضعف در برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، موفقیت‌های سایر کشورها در سینما و ورزش، ضعف دستاوردهای ورزشی و سینمایی، سرخوردگی سینمایی ایران، نیاز به شناخته شدن در عرصه‌های بین‌المللی، تغییر سبک زندگی، بالابردن کیفیت سینما و هنر ایرانی، توسعه ورزش‌های همگانی از طریق رسانه ملی، مدیریت و برنامه‌ریزی، منابع مالی و بودجه، حمایت رهبری و دولت، فرهنگ اجتماعی فرهنگ‌سازی ورزشی و سینمایی، وجود فضا و تجهیزات برای مؤلفه‌های الگوی غرور ملی مفهوم بندی شد. این مفاهیم به‌عنوان پاسخی برای سؤالات ۱ و ۲ پژوهش درخصوص مؤلفه‌های ورزشی و سینمایی اثرگذار بر غرور ملی مطرح هستند. در مرحله بعد به کُبدندی محوری مؤلفه‌های ۸گانه پرداخته شد که نتایج به‌صورت زیر بود:

جدول شماره‌ی ۲: مقولات عمده براساس مبانی نظری و تجربی

مقولات عمده (تم اصلی)	مفاهیم ثانویه (کُبدندی متمرکز)
غرور سیاسی	آزادی بیان ناشی از سینما
	توجه سیاسی ناشی از سینما و ورزش
	توانایی نظامی ناشی از سینما و ورزش
	دستاوردهای اجتماعی ناشی از سینما و ورزش
غرور علمی - هنری و ورزشی	دستاوردهای اقتصادی ورزش و سینما
	دستاوردهای تاریخی و تمدن ناشی از سینما و ورزش
	دستاوردهای فناوری ناشی از ورزش و سینما
شرایط علی	دستاوردهای هنری ناشی از سینما و ورزش
	نیاز جامعه به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی
	ضعف در برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی و سینمایی

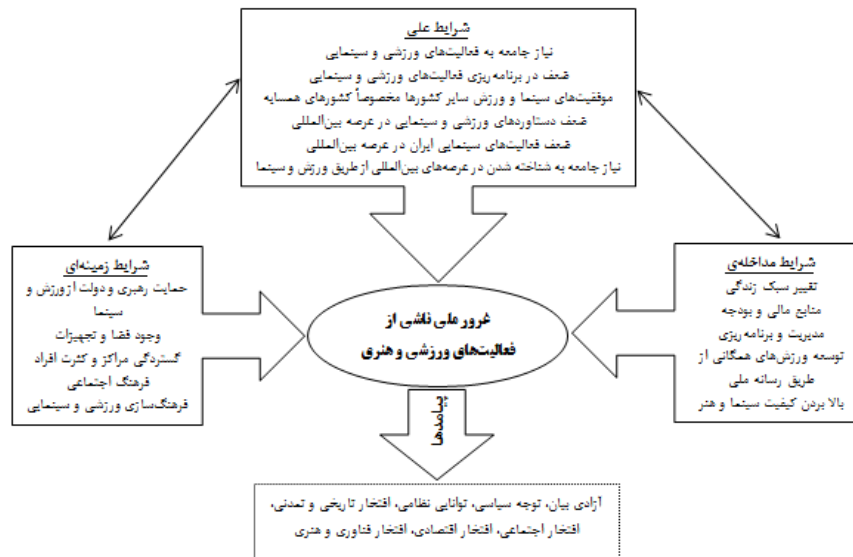
موفقیت‌های سایر کشورها در سینما و ورزش	
ضعف دستاوردهای ورزشی و سینمایی	
سرخوردگی سینمایی ایران	
نیاز به شناخته شدن در عرصه‌های بین‌المللی	

تغییر سبک زندگی	
بالا بردن کیفیت سینما و هنر ایرانی	
شرایط مداخله‌ای	توسعه ورزش‌های همگانی از طریق رسانه ملی
	مدیریت و برنامه‌ریزی
	منابع مالی و بودجه

حمایت رهبری و دولت	
شرایط زمینه‌ای	فرهنگ اجتماعی فرهنگ‌سازی ورزشی و سینمایی
	وجود فضا و تجهیزات

جدول ۲ به تدوین کُدگذاری محوری الگوی غرور ملی ناشی از فعالیت‌های ورزشی و سینمایی پرداخته است، با توجه به نتایج ۲۲ مفهوم ثانویه در قالب ۵ محور اصلی غرور سیاسی، غرور علمی - هنری، شرایط مداخله‌ای، شرایط علی و شرایط زمینه‌ای محوربندی شده است که در مرحله کُدگذاری گزینشی با توجه به روابط بین مؤلفه‌های محوری اصلی به تدوین الگو پرداخته شده است که نتیجه به شرح زیر می‌باشد.

شکل ۱. الگوی جامع غرور ملی ناشی از فعالیت‌های ورزشی و سینمایی

شکل ۱ الگوی جامع غرور ملی ناشی از فعالیت‌های ورزشی سینمایی را نشان می‌دهد و این مدل پاسخی فراهم می‌کند به سؤالات ۳ و ۴ پژوهش درخصوص چگونگی و سازوکار تأثیر مؤلفه‌های ورزشی و سینمایی بر غرور ملی. با توجه به الگوی تدوین شده و کدگذاری گزینشی غرور ملی ناشی از فعالیت‌های ورزشی تحت تأثیر سه دسته از شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌ای است که از بُعد شرایط علی مؤلفه‌هایی همچون نیاز جامعه به فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، ضعف در برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی و سینمایی، موفقیت‌های کشورهای دیگر در سینما و ورزش، ضعف دستاوردهای ورزشی و سینمایی، سرخوردگی سینمایی ایران، نیاز به شناخته شدن در عرصه‌های بین‌المللی وجود دارد که اینها شرایطی هستند که توجه به غرور ملی ناشی از فعالیت‌های ورزشی و سینمایی را برای یک جامعه لازم و ضروری می‌سازد. این موارد باعث شده‌اند که غرور ملی ناشی از فعالیت‌های هنری و ورزشی خدشه‌دار شود که در این زمینه باید فعالیت‌هایی انجام شود و زمینه‌های فعالیت‌های ورزشی و سینمایی از جمله مؤلفه‌های محوری همچون حمایت رهبری و دولت، فرهنگ اجتماعی، فرهنگ‌سازی ورزشی و سینمایی، وجود فضا و تجهیزات فراهم شود. اما همان‌طور که در الگوی جامعه مشاهده می‌شود شرایط علی و زمینه‌ها به تنهایی

نمی‌توانند ما را به سمت فعالیت‌های ورزشی و سینمایی ببرند و بنابراین نیازمند مجموعه شرایطی تحت عنوان شرایط مداخله‌ای هستیم که در الگوی تدوین شده شرایط مداخله‌ای عبارت‌اند از: تغییر سبک زندگی، بالابردن کیفیت سینما و هنر ایرانی، توسعه ورزش‌های همگانی از طریق رسانه ملی، مدیریت و برنامه‌ریزی، منابع مالی و بودجه. شرایط مداخله‌ای مجموعه شرایطی هستند که می‌توانند مردم و جامعه را به سمت فعالیت‌های ورزشی ببرند و در نتیجه غرور ملی ناشی از این دسته فعالیت‌ها را افزایش دهند. همان‌گونه که در الگوی تدوین شده مشاهده می‌شود تعامل و ترکیب این شرایط سه‌گانه علی، زمینه و مداخله‌ای باعث بهبود و افزایش غرور ملی می‌شوند که نتیجه آن توسعه غرور ملی ناشی از این فعالیت‌ها در سطح ملی است و مؤلفه‌های غرور ملی یعنی آزادی بیان ناشی از فعالیت‌های سینمایی و ورزشی، توجه سیاسی ناشی از سینما و ورزش، دستاوردهای اقتصادی ورزش و سینما، دستاوردهای اجتماعی ناشی از سینما و ورزش، دستاوردهای فناوری ناشی از ورزش و سینما، دستاوردهای هنری ناشی از سینما و ورزش، توانایی نظامی ناشی از سینما و ورزش، دستاورد تاریخی و تمدن ناشی از سینما و ورزش را افزایش می‌دهند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش درخصوص سازوکار فعالیت‌های ورزشی و سینمایی در ایجاد و تقویت غرور ملی با پژوهش‌های پیشین که در داخل کشور انجام شده (احمدی، ۱۳۸۶: ۸۵؛ فاضلی، ۱۳۹۱: ۱۵۱) همسویی دارد، بر این اساس می‌توان گفت ورزش و هنر سینما می‌تواند باعث تقویت هویت، همبستگی ملی و همگرایی اقوام شود و با تقویت وحدت ملی در میان افراد و گروه‌های مختلف جامعه زمینه‌ساز ارتقای غرور ملی باشد. از یافته‌های قابل توجه این پژوهش می‌توان به ترکیب ورزش و هنر و تأثیر آن بر غرور ملی اشاره کرد. حرکات، مهارت‌ها و تکنیک‌ها در ورزش به‌ویژه در ورزش‌هایی که جنبه مردمی و همگانی داشته و در فرهنگ عمومی مردم جایگاه برجسته و خاص دارند. بُعد زیبایی‌شناختی این ورزش‌ها می‌تواند بیانگر روح جمعی و ملی باشد و هماهنگی، انسجام و سبک‌یابی، پویایی و پویای روح ملی و میهنی را جلوه‌گر سازد. این ورزش‌ها بی‌شک در بازنمایی خود تأثیر عمیق بر روح و روان ملی و اجتماعی می‌گذارند و گذشته از بازنمایی و بازآفرینی زیبایی در روح و سیرت فردی و همگانی، به تولید هنری حرکات ورزشی کمک می‌کند و سبب تحکیم و تقویت روحیه و غرور ملی می‌شود.

جمع‌بندی دیدگاه صاحب‌نظران درخصوص کارکردهای روان‌شناختی و هویتی ورزش و سینما این است که دستاوردهای ورزشی و سینمایی به‌ویژه در عرصه بین‌المللی منجر به ایجاد غرور و افزایش اعتمادبه‌نفس می‌شود و به تقویت روحیه‌ی مسئولیت‌پذیری، حس همکاری، تقویت روحیه‌ی ملی و کسب افتخارات میهنی و به دست آوردن موقعیت ممتاز در جامعه جهانی کمک می‌کند. از منظر اجتماعی بعد از برد بازیکنان ایرانی در مسابقات ورزشی احساس غرور و نشاط جمعی زیادی در بین مردم جامعه ایجاد می‌شود. از بُعد روان‌شناختی نیز هر فردی در جامعه تحت تأثیر پیروزی‌ها و شکست‌های تیم‌های ملی ورزشی کشورش است و این رویدادها در شبکه‌های اجتماعی مجازی با بیان احساسات و عواطف شدید ابراز می‌شود.

پژوهش‌های قبلی (دوستی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۸۷) نشان می‌دهد که بین غرور ملی و ارتباط آن با رسانه‌های جمعی و گروهی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر نیز نشان داد که پوشش رسانه‌ای مناسب اخبار و رویدادهای ورزشی نقش چشمگیری در شکل دادن به احساسات جمعی دارد؛ بینندگان رخدادهای ورزشی به‌صورت شخصی احساساتی از قبیل غرور، کامیابی، اعتمادبه‌نفس را تجربه خواهند کرد و این احساسات در سطح دیگر تبدیل به احساسات جمعی می‌شود؛ میزبانی کشور در رقابت‌های بین‌المللی ورزش قهرمانی و موفقیت ورزشکاران کشور در رقابت‌ها و بازنمایی رسانه‌ای مناسب این رویدادها موجب «تقویت هویت جمعی» افراد جامعه می‌شود.

آنچه در کانون توجه این پژوهش است موقعیت و جایگاه و فعالیت‌های هنری سینمایی و ورزشی در بهبود غرور ملی و میهنی است. پیوند دوسویه بین دو متغیر غرور و پیشرفت‌های ورزشی و هنری چه در مقیاس فردی و چه در مقیاس ملی میهنی، از منظر اکثر نخبگان ورزشی و سینمایی، نشان از پیوند میان این دو متغیر است. متخصصان در این باور اجماع داشتند که در بحث روان‌شناسی ملی، هرگونه بهبود در فرهنگی ورزشی و هنری و کسب هر میزان امتیاز و برتری در این حوزه‌ی مؤثر و تعیین‌کننده می‌تواند سبب ارتقای غرور ملی و میهنی شود. کسب مقام‌های برتر ورزشی در مسابقات جهانی و منطقه‌ای و شرکت در مسابقات جهانی و بین‌المللی با توجه به حساسیت و انگیزتگی عاطفی و احساسی تأثیر مستقیمی بر هیجانات و روحیات فردی و اجتماعی دارد. به‌ویژه با توجه به توسعه رسانه‌ها و گسترش ارتباطات در زندگی فردی و اجتماعی ما سرعت و قدرت پوشش‌دهی رسانه‌ها و کارایی و سرعت عمل آنها

در بازنمایی و انتقال تصاویر مربوط به مسابقات ورزشی یا رونمایی از آثار سینمایی و نقش پررنگ متصدیان سینمای در سینمای بین‌الملل بی‌درنگ بر عواطف مخاطب تأثیر می‌گذارد و بعضاً باعث برانگیختگی و هیجانات در جامعه می‌شود.

بر اساس دیدگاه صاحب‌نظران و نخبگان، تلاش برای توسعه فضای ورزشی و سینمایی باید یکی از برنامه‌های دولت برای پاسخگویی به نیاز شهروندان خصوصاً جوانان باشد. از این رو، ضرورت دارد که مجریان امور ورزشی و سینمایی در تعیین سیاست‌های مربوط به دو حوزه سرنوشت ساز غرور ملی و میهنی به سهم خود چه در زمینه‌های برنامه‌ریزی‌ها و مدیریت ورزشی و هنری و چه در سیاست‌های بودجه‌ریزی در برنامه‌های کوتاه‌مدت و استراتژیک، زمینه و بستر بالندگی ورزشی و هنری را فراهم کنند. از سوی دیگر، شناساندن استادان، مربیان و پیشکسوتان ورزشی و سینمایی به نسل جوان و تجلیل و گرامیداشت از آنها و اهدای جوایز و تهیه برنامه در رسانه ملی به چهره‌های ماندگار هنری و ورزشی، می‌توانند در انگیزه دادن به استعدادها و ورزشی و سینمایی و تقویت غرور ملی مؤثر باشد.

منابع

- احمدی، سیروس (۱۳۸۶): «بررسی آثار نتایج تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی ۲۰۰۶ بر هویت ملی شهروندان» *فصلنامه المپیک*، س ۱۵، ش ۱، صص ۸۵-۹۵.
- دوستی، مرتضی؛ درویشی، ابوالفضل؛ خلیلی، علی اصغر (۱۳۹۵): «بررسی ملی‌گرایی هواداران تیم ملی فوتبال ایران» *دوفصلنامه مدیریت و توسعه ورزش*، س ۵، ش ۲، صص ۱۹۳-۱۷۷.
- عیدی، حسین؛ عباسی، همایون؛ فدایی، معصومه (۱۳۹۳): «هنجاریابی ابزار غرور ملی با تأکید بر جایگاه ورزش» *فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش*، ۱ (۳)، صص ۳۷-۵۳.
- غفوری، فرزاد؛ قاسمی، حمید؛ خلیلی، علی اصغر (۱۳۹۰): «اندازه‌گیری ملی‌گرایی به‌عنوان انگیزه هواداران تیم ملی فوتبال ایران»، *ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران*.
https://www.civilica.com/Paper-SSTU06-SSTU06_280.html
- غفوری، فرزاد (۱۳۹۳): «ورزش و احساس سلامتی، غرور ملی و رفاه اجتماعی - اقتصادی، قهرمانی یا همگانی؟!»، *هشتمین همایش بین‌المللی تربیت بدنی و ورزش*.
- غلامی، محمدرضا؛ علیزاده، رضا (۱۳۹۶): «تحلیل جامعه‌شناختی مفهوم غرور ملی در ایران»، *فصلنامه مطالعات ملی*، ۷۲ (۱۸)، صص ۱۱۹-۱۳۶.

- فاضلی، حبیب‌اله (۱۳۹۱): «ورزش و سیاست هویت»، *پژوهشنامه علوم سیاسی*، س ۷، ش ۲، صص ۱۷۴-۱۵۱.
- گات، بریس؛ لوپس، دومینیک مک‌آیور (۱۳۹۵): *دانش‌نامه زیبایی‌شناسی*، جمعی از مترجمان، چ ۷، نشر فرهنگستان هنر
- معقولی، نادیا؛ شیخ‌مهدی، علی؛ قبادی، حسینعلی (۱۳۹۱): «تحلیل جامعه‌شناسانه هویت ملی و مؤلفه‌های آن در فیلم‌های بهرام بیضایی»، *جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، س ۴، ش ۲، صص ۱۳۴-۱۱۵.
- هاشمی‌زاده، سیدرضا؛ دلاور، علی؛ مظفری، افسانه (۱۳۹۶): «هویت ایرانی و سینما؛ بازنمایی هویت ایرانی در فیلم مادر»، *فصلنامه مطالعات ملی*، س ۱۸، ش ۱، صص ۸۵-۱۰۲.
- هاشمی، سیدضیاء؛ جوادی‌یگانه، محمدرضا (۱۳۸۶): «فوتبال و هویت ملی»، *فصلنامه مطالعات ملی*، س ۸، ش ۳۰، صص ۱۱۳-۱۱۲.
- Beames, S., Mackie, C., & Atencio, M. (2019); Adventure and Identity, In *Adventure and Society*, Palgrave Macmillan, Cham, PP 119-136.
- Evans, M. D., & Kelley, J. (2002); "National pride in the developed world: Survey data from 24 nations", *International journal of public opinion research*, 14(3), 303-338.
- Gibson, H. J., Walker, M., Thapa, B., Kaplanidou, K., Geldenhuys, S., & Coetzee, W. (2014); "Psychic income and social capital among host nation residents: A pre-post analysis of the 2010 FIFA World Cup in South Africa", *Tourism Management*, 44, 113-122.
- Giulianotti, R. (2002); "Supporters, followers, fans, and flaneurs: A taxonomy of spectator identities in football", *Journal of sport and social issues*, 26(1), 25-46.
- Cronin, Mike (2003); Projecting the Nation through sport and culture: Ireland, Aonach Tailtean and the Irish free stare, 1924-32, *Journal of contemporary history*, 2003, Jol 38, PP 64-80.
- Kellas, J. G. (1999); The politics of nationalism and ethnicity, *Basingstoke, United Kingdom: Macmillan*.
- Ha, S. E., & Jang, S.-J. (2015); "National identity, national pride, and happiness: The case of South Korea", *Social Indicators Research*, 121(2), 471-482.
- Hallmann, K., Breuer, C., & Kühnreich, B. (2013); "Happiness, pride and elite sporting success: What population segments gain most from national athletic achievements?", *Sport Management Review*, 16(2), 226-235.
- Huang, H., & Humphreys, B. R. (2012); "Sports participation and happiness: Evidence from US microdata", *Journal of economic Psychology*, 33(4), 776-793.
- Jackson, S. J., & Ponc, P. (2001); "Pride and prejudice: Reflecting on sport heroes, national identity, and crisis in Canada", *Sport in Society*, 4(2), 43-62.
- Kavetsos, G. (2012); "National pride: War minus the shooting", *Social indicators research*, 106(1), 173-185.
- Kavetsos, G., & Szymanski, S. (2010); "National well-being and international sports events", *Journal of economic psychology*, 31(2), 158-171.
- Kersting, N. (2007); "Sport and national identity: A Comparison of the 2006 and 2010 FIFA World Cups™", *Politikon*, 34(3), 277-293.
- Kim, M., Kim, M. K., & Odio, M. A. (2010); "Are you proud?: The influence of sport and community identity and job satisfaction on pride of mega-event volunteers", *Event Management*, 14(2), 127-136.
- Meier, H. E., & Mutz, M. (2018); "Political regimes and sport-related national pride: a cross-national analysis", *International Journal of Sport Policy and Politics*, 1-24.

- Nakai, R. (2018); "Does Electoral Proximity Enhance National Pride? Evidence from Monthly Surveys in a Multi-ethnic Society–Latvia", *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 18(3), 198-220.
- Pawlowski, T., Downward, P., & Rasciute, S. (2014); "Does national pride from international sporting success contribute to well-being? An international investigation", *Sport Management Review*, 17(2), 121-132.
- Ray, S. (2018); "Ethnic inequality and national pride", *Political Psychology*, 39(2), 263-280.
- Sabbe, S., Bradt, L., Spaaij, R., & Roose, R. (2019); "Community sport and social cohesion: in search of the practical understandings of community sport practitioners in Flanders", *Community Development Journal*.
- Smith, A. D. (2015); "Nations Before Nationalism? Myth and symbolism in John Armstrong's perspective", *Nations and Nationalism*, 21(1), 165-170.
- Smith, T. W., & Kim, S. (2006); "National Pride in Comparative Perspective: 1995/96 and 2003/04", *International Journal of Public Opinion Research*, 18(1), 127-136. doi:10.1093/ijpor/edk007
- Strachan, J., & Rose, K. (2019); "Illuminated addresses, national identity and Irish sport, 1880-1901", *Irish Studies Review*, 27(3).
- Süßmuth, B., Heyne, M., & Maennig, W. (2010); "Induced civic pride and integration", *Oxford bulletin of economics and statistics*, 72(2), 202-220.
- Van Hilvoorde, I., Elling, A., & Stokvis, R. (2010); "How to influence national pride? The Olympic medal index as a unifying narrative", *International review for the sociology of sport*, 45(1), 87-102.
- Wang, C.-H., & Weng, D. L.-C. (2018); "Personality traits and individual feeling of national pride in South Korea", *Asian Journal of Political Science*, 1-19.
- Watson, S. D. (2017); "Everyday nationalism and international hockey: contesting Canadian national identity", *Nations and Nationalism*, 23(2), 289-308.
- Evans, M. (1996); International sport and national pride: Australia 1995. *A Worldwide Attitude*, 22, 12-18.
- Evans, M. D., & Kelley, J. (2002); National pride in the developed world: Survey data from 24 nations. *International journal of public opinion research*, 14 (3), 303-338.
- Kersting, N. (2007); Sport and national identity: A Comparison of the 2006 and 2010 FIFA World Cups™. *Politikon*, 34 (3), 277-293.
- Sabbe, S., Bradt, L., Spaaij, R., & Roose, R. (2019); Community sport and social cohesion: in search of the practical understandings of community sport practitioners in Flanders. *Community Development Journal*.

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی